

A *-hAtÓ* toldalékról: egy újabb nonfinit tagmondat a magyarban?

Lipták Anikó és Kenesei István

MTA NYTI, 2013. okt. 29.

Előadásunkban amellet fogunk érvelni, hogy a *-hAtÓ* morféma, melyet az irodalom produktív derivációs morfémaként tart számon (Kiefer 2008), valójában kétfajta kategóriában jelenik meg: az adatok egy csoportjában melléknév, míg egy másikban egy nonfinit tagmondat egyik eleme. A két csoport meglétét többféle érveléssel támasztjuk alá, melyek mind a kétfajta *ható* alak szintaktikai és szemantikai viselkedésének különbségére világítanak rá, mégpedig a következő területeken: (i) a fokozhatóságban, (ii) a fok- ill. mértékhatározók használatában; (iii) a továbbképzés lehetőségében; (iv) az esemény- és argumentumstruktúra meglétében; (v) bizonyos jelentésbeli különbségekben és a többesszám előtti kötőhangzó engedélyezésében. Kitérünk a két csoport igekötőhelyzetben mutatott különbségeire, aminek a szempontjából a nonfinit *ható* tagmondatok (de nem a melléknévi formák) a véges mondatokkal rokoníthatók. Fókusz, illetve tagadás után, akár csak a véges mondatokban, a nonfinit *ható* mondatokban is mindig elválik a igekötő, és elválasztható az igekötő az olyan elliptikus rövid válaszokban is, ahol a *ható* tagmondat a mondat állítmánya. Ezen különbségek alapján a mellett fogunk érvelni, hogy a *ható* melléknevek *ható* tagmondatok lexikalizált formái, a *ható* tagmondatok pedig a *-vA* participiumokhoz hasonlóan egy nem-véges TP < ModP < vP-nek felelnek meg (melyből lehetséges az igekötőmozgatás).